

دو خرده‌روایت از مصدق و خاتمی برای پزشکيان

سيدحميد متقي

پژوهشگر تاريخ ايران معاصر

اين روزها و با پايان رقابت‌هاي انتخابات رياست‌جمهوری چهاردهم، همه نگاه‌ها به سوسى مسعود پزشکيان و نخستين گام‌هاي او برای تحقق شعارهاوبرنامه‌هايش معطوف شده است. پزشکيان در دوره‌اي، راي اعتماد اکثريت راي دهندگان را کسب کرده است که ايران با بحران‌هاي متراکم، پيچيده و بسيار بزرگي دست به گريبان است؛ بحران‌هايي که قاعدتاً مپار آن به نسخه‌هاي متفاوت و البته در مانگراني متخصص و کارآمدنيازمند است. در اين مجال بازخوانی دوتجربه مهم از تاريخ معاصر ايران قاعدتاً می‌تواند برای منتخب امروز ملت و البته جامعه‌ايراني مفيدباشد.

هنگامي که در ۷ اردیبهشت ۱۳۳۰ جمال امامی، نماينده مخالف مصدق در مجلس، رياست‌دولت را به محمد مصدق پيشنهاده کرد، با توجه به تجربه چند پيشنهادهای پيشين احتمالاً در ذهنش نيز خطور نمی‌کرد که مر حوم مصدق اين پيشنهادهاراپذيرفته و به‌عنوان نخست‌وزير از صحن مجلس خارج شود. با اين حال ايسن رويداد معادلات سياسی آن روز را تا حدود زيادی دگرگون کرد. در اين فضا اطلاعات، روزنامه‌نزدیک به دربار بر خلاف سبک و سياق مهوود خود به پيششواز نخست‌وزيری مصدق رفت. اين روزنامه در سر مقاله‌هاي هشتم و نهم اردیبهشت با عناوين «آقای دکتر مصدق اين گوی و اين ميدان» و «آرزوهای مردم و دولت مصدق» ضمن استقبال از انتخاب مجلس نوشت:…دکتر مصدق چون برگزيده مردم است و با طبقات مختلف پيوسته در تماس بوده است، خوب واقف است که هموطنان او چه چيزهايی احتياج مبرم و فوری دارند و از کجا بايد شروع کند که از زير بار اين همه فشار بيرون آيند و از آسايش واقعی و حقيقي برخوردار گردند. دکتر مصدق خوب می‌داند که عفريت ظلم و بيداد و فقر و فاقه و بيکاري و فساد چنگال‌هاي خود را در گلوئی مردم کشور فروبرده و روزبه‌روز هم اين حلقه فحفه‌کننده تنگ‌تر می‌شود.» در ادامه نيز اين روزنامه با اشاره به فسادهاي مختلف در کشور، از ناکارآمدی‌ها و دردهايی که ايرانيان با آن دست‌به گريبان بودند، فهرستی بلندبالا تهيه و تاکيد کرده بود که با مساعی محمد مصدق اين درها مرتفع و کشور به‌سامان خواهد شد. قاعدتاً طرفداران محمدمصدق از اعتراف بارویی رسانه‌اي اتاق فکر مخالفان به وضعيت بسيار نامطلوب آن روزهاي ايران و همچنين حسن ظن اين روزنامه به توانايی مصدق و حمايتش برای حل اين بحران‌ها ضمن ايراز شگفتی، نوعی احساس رضاييت نيز داشتند. با اين حال می‌توان دريافت که مخالفان ملی شدن صنعت نفت با توجه به شناخت دقيق از روحيات ايرانيان، با توسل به اين شگرد تلاش داشتند عملاً يا ايجاد انتظارات حداکثري از دولت جديد، کاميابی‌هاي احتمالی اين دولت را ناچيز جلوه داده و زمينه‌سر خوردگی و ناامیدی توده‌هاي حامی محمدمصدق و نهضت ملی‌شدن صنعت نفت را مهيا سازند. مر حوم مصدق هوشمندانه اين طرح را شنايسایی و در همان روز نهم اردیبهشت‌ماه اعلام کرد دولت او دوهدف اصلي دارد؛ اجرای قانون ملی‌شدن صنعت نفت و اصلاح قانون انتخابات مجلس شسورای ملی و شهرداری‌ها. به اين ترتيب او زيرکانه‌توانست‌مترومعيارى مناسب‌برای سنجش اقدامات‌دولت‌خود کند و همچنين به توسن خواست‌ها و انتظارات‌فراينده‌اي که در ادامه مسير موجب از بين رفتن سرمايه اجتماعی او می‌شد، مهار بزند. با مذاقه در موضع‌گيری‌ها و مطالبی که در چندروز گذشته در رسانه‌هاي دوسوی مرزها منتشر شده است آشکار می‌شود فارغ از برخی مطالب احساسی هوداران مسعود پزشکيان، برخی از شخصيت‌ها و رسانه‌هاي منتقد جريان اصلاحات‌به‌ويژه در ميان حاميان تحريم انتخابات که تا پيش از روز زای گيری، مقام رياست‌جمهوری در ايران را فاقد اختيار و قدرت دانسته و تاکيد می‌کردند که فرقی در زمينه اينکه چه کسی رئيس جمهور شود وجود ندارد، باز گام به ميدان‌نهاد و با ارائه فهرستی بزرگ از مشکلات و بحران‌هاي ايران در ساحت‌هاي مختلف اقتصادی، سياسی، فرهنگي، قضايی و… ادعا می‌کنند که سنگ‌محک ميزان موفقيت‌مسعودپزشکيان ودولت‌چهاردهم، ميزان توفيق در حل اين بحران‌ها است. در اين فضا هر چه‌راهی که دستي بر آتش سياست در ايران داشته باشد می‌داند که حل اين بحران‌ها و چالش‌ها قاعدتاً توسط یک دولت و يا یک رئيس جمهور امکان‌پذير نيست و دامن‌زدن به اين انتظارات موجب خواهد شد که موفقيت‌ها و کاميابی‌هاي بزرگ احتمالی پزشکيان نيز به چشم‌نيامده و لاجرم امید

رای دهندگان به تاثيرگذاری صندوق راي مجدد کاهش یافته و البته سرمايه اجتماعی پزشکيان در آتش انتظارات به خاکستر بدل شود. با توجه به اينکه پزشکيان به مدد حمايت صريح سيدمحمد خاتمی، ويزگی‌هاي شخصيتی متمايز و بسيج‌بخش عمده نيروهاي علاقه‌مند به توسعه و رفاه ايران بدون ارائه شعارهاي اغواکننده اقتصادی و تاکيد‌ويژه بر نگاه کارشناسی، پيروز رقابت انتخابات رياست‌جمهوری چهاردهم نام گرفت، می‌تواند از تجربه مر حوم مصدق در اين زمينه بهره ببرد. اگر او در همين روزهاي نخست ضمن تاکيد و پافشاری بر وعده‌ها و شعارهايی که موجب حضور مردم پای صندوق‌ها و راي به او شده است، چند هدف اصلي و ملموس با نتايج ميان‌مدت را احصا و آنها را با مردم در ميان بگذارد، ضمن فرار از تله خطرناک انتظارات نامحدود، متر و معيار قابل قبولی را در اختيار شهروندان اين مرز پرگره نهاده تا به وسيله آن بتوانند، کارآمدی او و همراهانش را مورد سنجش قرار دهند.

دومين نکته حائز اهميت در اين ايام، نحوه گزينش تيم همکاران رئيس جمهور جديد است. مسعود پزشکيان در باره ارتقای خود در مناظره‌هاي انتخاباتی گفت، نوع مديريت من در بيمارستان مدنی تبريز و پس از آن در قامت رياست دانشگاه علوم پزشکی اين شهر و اجرائی موفقيت‌آمیز چندين طرح عمرانی در حوزه بهداشت و سلامت به‌گونه‌اي بود که مورد توجه وزير بهداشت وقت قرار گرفت و همين امر باعث انتصابم به معاونت وزارت بهداشت شد. تداوم اين موفقيت‌ها باعث شد که با وجود پزشکان مشهور سياسی در پايتخت، سيدمحمد خاتمی من را به‌عنوان وزير بهداشت به مجلس معرفی کند. با قاطعيت می‌توان گفت اين نحوه ارتقا به مديريت ارشد حلقه مفقوده سيستم اداری ايران است. متأسفانه در بسياری از دولت‌هاي گذشته به جای ارتقای افراد فعال در بدنه یک سازمان در هر جزر و مد سياسی، افراد سياسی نزدیک به‌مديران ارشد دولتی، بدون وابستگی سازمانی در رأس ادارات و سازمان‌هاي دولتی قرار گرفته‌اند. اين روند در کنار بحران‌هاي ناشی از ناآشنايی مديران جديد با محيط و اتمسفر سازمان تحت مديريت خود، آسیب‌هاي جدی به ساختار اداری کشور وارد آورده است. در وهله نخست اين روند موجب کاهش چسبندگی سازمانی و همچنين بی‌انگيزگی بدنه کارشناسی و اجرائی در نهادها و سازمان‌هاي دولتی می‌شود. در یک سازمان کارآمد، یک کارمند با مشاهده مديران ارشد خود در می‌يابد که با افزايش راندمان، بروز خلاقيت و بهبود ارتباطات درون‌بخشی و ميان‌بخشی و البته سابقه حضور در آن سازمان، خواهد توانست پله‌هاي پيشرفت برای رسيدن به کرسی‌هاي ارشد مديريتى را طی کند. هنگامي که چهره‌هايی حتی به فرض تحصيلات مرتبط و توان مديريتى قابل قبول از خارج از سازمان و بدون طی کردن مراحل مديريتى و به‌صرف رفاقت و آشنايی با مديران ارشد نظام در رأس نهادها و سازمان‌هاي عمومی و دولتی قرار می‌گيرد، از سویی موجب ايجاد نوعی مقاومت در مواجهه با مدير جديد می‌شود و از سوی ديگر نيروهاي درون سازمان را نسبت به اينده و ارتقای خودبی‌انگيزه می‌کند. مديران منصوب‌شده نيز عملاً انگيزه چندانی برای ماندن در اين سازمان رانداشته و تنها به سمت خود به‌عنوان ايسنگاهی برای پرواز به پست بالاتر نگاه می‌کنند. اين روند معيوب، عملاً موجب کاهش چسبندگی سازمانی در کارمندان و مديران ميانی می‌شود، همچنين انگيزه برای افزايش راندمان را از آنها می‌گيرد. خسران بزرگ ديگر اين است که مديران ارشد اين سازمان‌ها هم پس از صرف هزینه‌هاي هنگفت آشنايی با محيط سازمان و به دست آوردن تجربه‌اي که قاعدتاً برای سازمان تحت نظرشان ارزشمند است، به محض يافتن جایگاه بهتر يا جزر و مد سياسی ديگر، از رأس سازمان کنار رفته و نظام اداری کشور را از رسوب تجربيات در ساحت مديريت‌ها و محروم می‌کند. از همه مهم‌تر و البته تلخ‌تر برندگان اين حلقه مفقوده در نظام اداری کشور هستند. اين‌الوقت‌ها، لاف‌گزن و چهره‌هاي عموماً کم‌هايی که شيفته آن هستند که ره صدساله را یک‌شبه طی کرده و با زنبيل گذاشتن در اين يا آن ستاد انتخاباتی و حمل و نقل کيف برخی چهره‌هاي محبوب يا منتقد، سکوی پرشی برای رسيدن به کرسی‌هاي مديريتى کلان کشور بيابند. با توجه به شعارها و اظهارات پزشکيان در مناظره‌ها می‌توان اميدوار بود که او بيماری خطرناک ساختار اداری ايران را تشخيص داده و راه درمان آن را نيز تا حدود زيادی يافته است. اگر او بتواند همان شيوه سيدمحمد خاتمی در انتخاب وزير بهداشت در دولت دوم اصلاحات را فارغ از نام‌ها و جنجال‌هاي سياسی، در انتخاب تيم مديريتى خود اعمال کند، در مسير اصلاح ساختار اداری کشور و البته امور مردم گامی بزرگ بر خواهد داشت؛ گامی که مطمئناً ايرانيان هوشمند و دلسوز آن را از ياد نخواهند برد.

تيتريک

HEADLINE ONE

۲

شورا هفت‌ساله می‌شود؟

واکنش مدیران شهری به اظهارات ديروز مهدي چمران

رئيس شورای شهر تهران درباره طرحی که به مجلس فرستاده‌اند

پريسا هاشمی

گزارشگر شهری هم‌ميهن

روز گذشته مهدي چمران، رئيس شورای شهر تهران اعلام کرد که برخی از اعضای شوراهای شهر و روستا به دنبال ۷ ساله کردن فعاليت خود هستند. او در تشریح اين اظهارنظرش گفت: «شورای دوره آینده طبق مصوبه مجلس ۳ ساله است. اما اعضای شوراهای کشور تلاش می‌کنند و با ما تماس گرفتند تا اين ۳ سال به دوره کنونی اضافه شود. چراکه طبق قانون نمی‌توان دوره را کمتر از ۴ سال کرد، اما شوراهای شهر می‌توانند بيش از ۴ سال فعاليت کنند. اين موضوع را می‌توان از طريق شورای عالی استان‌ها پيگيری کرده و پيشنهادهی را به مجلس ارائه تا خارج از نوبت مصوبه اين طرح اخذ شود. نظر مجلس نهايي است.» استدلال چمران در حالی مطرح می‌شود که مجلس می‌تواند اصلاحاتی در قوانين داشته و آن‌را به روز کند.

▼ مصوبه مجلس يازدهم در باره شوراها

آخرين جلسه مجلس يازدهم در تاريخ ۲ خرداد برگزار شد و با توجه به حادثه سقوط بالگرد ابراهيم رئيسی در اين جلسه به آرای نمايندگان قانون انتخابات رياست‌جمهوری اصلاح شد و طبق آن «شوراهای شهر و روستا در اين دوره ۴ ساله باقی بماند و در دوره بعد ۳ سال فعاليت کند امکان برگزاری انتخابات رياست‌جمهوری به‌همراه شوراهای شهر و روستا فراهم شود. اما اعضای شورای شهر تهران که در آخرين سال عمر فعاليت خود را سپری می‌کنند به دنبال آن هستند که اين دوره را ۷ ساله کنند. اين اتفاق در دوره شهرداری محمدياقر قاليباف در تهران نيز اتفاق افتاد و عمر یکی از شوراهای شهر به ۶ سال رسيد. حالا همه چشم‌ها به شورای نگهبان دوخته شده که مصوبه مجلس را تايد می‌کند تا به قانون تبديل شود يا خير.

برخی از کارشناسان معتقدند با توجه به ترکيب جديد مجلس افراد خواهان

دامن زدن انتظارات از دولت تشکيل نشده

بررسی فضا سازی مخالفان پزشکيان با شعار اسب زين شده

باشند. حداقل ۲۰ درصد از نامزدهای پيشنهادهی هر کميته از بانوان يا اقليت‌ها باشنند. در اين ميان، شايعاتی مبنی بر اينکه ظريف به‌عنوان معاون اول انتخاب خواهد شد، مطرح شده بود که او اعلام کرد اين پست را نمی‌پذيرد.

▼ روزهای شلوغ دفتر پزشکيان و هشدار به رادان

ديدارهاي مقامات مختلف کشور با رئيس جمهور منتخب به صورت فشرده و روزانه برگزار می‌شود. زبان بدن پزشکيان در مواجهه با چهره‌هاي مختلف نيز مورد توجه قرار گرفت. پرنعلکاس ترين ديدار پزشکيان در روز گذشته، حضور سردار رادان، فرمانده انتظامی کل کشور در دفتر او بود. معصومه ابتکار با انتشار عکسی از اين ديدار، نوشت: «رئيس جمهور منتخب خطاب به فرمانده انتظامی رادان: به دنبال کرامت بانوان اجازہ نمی‌دهم کسی مزاحمت ايجاد کند. تاکيد دکتر پزشکيان بر حفظ حقوق اجتماعی و احترام به کرامت مردم در ديدار با سردار رادان.» اين پست ابتکار حذف شد.

▼ تاکيد ضرغامی بر لزوم رفع فيلتر

مسئله فيلترينگ یکی از مسائلی است که مورد توجه پزشکيان قرار دارد. عزت‌الله ضرغامی، وزير ميراث فرهنگی و گردشگری که به‌عنوان عضو حقيقي در شورای عالی فضای مجازی حضور دارد، در اين باره نوشت: «دوران فيلترينگ گذشته است. چند سالی است که عملاً فيلترينگ نداريم ولی بازار فيلترشکن و کاسبان آن سکه است. قاعدتاً بايد دستور اولين جلسه شورای عالی فضای مجازی، بررسی اين وعده مهم پزشکيان باشد.»

▼ خطای تحلیلی ناشی از فراموشی

یکی از قديمی‌ترين عادت‌تندروها، چشم‌پوشی بر بخش‌هاي آزاردهنده واقعيت است. چون در تحليل وقایع، تمام شرايط را در نظر نمی‌گيرند، به همين دليل است که خیلی راحت خطا می‌کنند و به حاشيه می‌روند. اگر بخوانند تمام حقيقت را مدنظر قرار دهند، با سوالات بزرگی مواجه می‌شوند که پاسخ دادن به آن‌ها، سخت است. برای همين تلاش می‌کنند خودشان را به ندیدن بزنند به‌جای اينکه حقيقت را در آغوش بکشند. تحليل آن‌ها از عملکرد دولت‌ها نيز با همين خطا روبه‌روست. مثلاً زمانی که روزنامه کيهان می‌خواهد عملکرد اقتصادی دولت روحانی را بررسی کند، سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ را یک‌جا ويران و سپاه می‌نامد؛ اما تحريم‌هاي شورای امنيت، آمريکا و اتحاديه اروپا و قرار گرفتن ايران ذيل فصل هفتم که مذاکره برای رفع آن‌ها تا سال ۱۳۹۴ زمان بردار ناپديده می‌گيرند.

کاهش تورم به ۹ درصد را ناپديده می‌گيرند و با سفر در زمان، به سال ۱۳۹۷ و بر هم خوردن برجام می‌رسند. سنگ‌اندازی زمين و زمان در مسير

گزارش

یک

گزارش

دو

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌ميهن

اسب زين شده، کليدواژه‌ايست که تندروها سعی در جا انداختن آن دارند. اين خط، ادامه همان سياست دستاوردسازی برای دولت سيزدهم است که به صورت پرقدرت و یک‌طرفه‌ای طی سه‌سال گذشته پيگيری می‌شد. حالا در شرايطی که به خاطر شرايط ويژه‌ای به پايان می‌رسد، تندروها و رسانه‌هاي نزديک به جريان حاکم اين خط را دنبال می‌کنند که آن‌ها وضعيت را بدون مشکل و يارفع تمام موانع تحویل دولت چهاردهم می‌دهند. تلاش جريان تندرو اين است که با اين فرار رو به جلو، توقعات را از دولت بالا ببرند تا زمينه برای سنگ‌اندازی‌هاي بعدی فراهم باشد. مطلوب بودن دولت سيزدهم برای آن‌ها و نحوه درگذشت رئيس جمهور، اين امکان را برای آن‌ها فراهم کرد که پشت اين حادثه پنهان شوند. پزشکيان در ايام تبليغات با صراحت و صداقت اعلام کرد که نمی‌توانند معجزه کند اما تندروها، قصد دارند اين توقع را ايجاد کنند.

▼ مقدمات تشکيل دولت

انتخاب اعضای انتصابی هيئت دولت و وزرای پيشنهادهی به مجلس، در حال حاضر دارای اولويت است. گفته می‌شود که به دستور رئيس جمهور منتخب، کميته‌هاي سياست داخلی و خارجي به رياست محمدجواد ظريف، اقتصادی به رياست علی طيبنيا، اجتماعی به رياست علی ريبيعی، زيربنایي به رياست علی عبدالعلی‌زاده، فرهنگي به رياست سيدرضا صالحی اميری تشکيل شده و اين کميته‌ها براساس آئين‌نامه‌ای که ديروز منتشر شد، تا امروز بيسستم تيرماه اعضای خود را به پزشکيان معرفی می‌کنند. وظيفه اين کميته‌ها، معرفی نامزدها برای جایگاه‌هاي مختلف هيئت دولت است. ترکيب اعضای اين کميته‌ها به اين شرح است: دو نخبه دانشگاهی و دو نخبه تخصصی غيردانشگاهی، یک نفر از جبهه اصلاحات، دو نفر از تشکل‌هاي تخصصی، برای انجام صحیح و بی‌طرفانه آن انجام داد، نبايد فراموش کرد و فراموش کردنی هم نيست. دشمنی تندروها با او و اينکه امثال او را عامل شکست خود می‌دانند، در التزام اخلاقی و متعهدبودن وی به انجام بی‌طرفانه وظيفه‌اش ريشه دارد. هرچند در چند روز آخر جريان تندرو کوشيد از همه امکانات دولتی برای جمع‌آوری راي استفاده کند؛ ولی در نهايت، اراده بخشی از مردم و نه همه آنها اين خطر را از ايران دور کرد.